

ЖИВОТ И СМРТ: ПОЛИТИКА САХРАЊИВАЊА

Речи и гробови

„Бра-ћо Ср-би, ај-де здра-во. При-ми-те мо-је че-стит-ке за до-бро оба-вљен по-сао.”

Би-ле су то по-след-ње ре-чи Сло-бо-да-на Ми-ло-ше-ви-ћа на тлу Ср-би-је. Из-го-во-ре-не су на Ви-дов-дан го-ди-не 2001, тач-но у се-дам уве-че, на хе-ли-о-дро-му Ин-сти-ту-та за без-бед-ност, на Ба-њи-ци, у Бе-о-гра-ду. Бив-ши пред-сед-ник Ср-би-је и Ју-го-сла-ви-је од-мах по-том уве-ден је хе-ли-коп-тер и пре-ба-чен у ба-зу SFOR-а у Ту-зли, а ода-тле ави-о-ном у при-твор Ха-шког три-бу-на-ла у Ше-ве-нин-ге-ну.

Сле-де-ћа сли-ка, ско-ро пет го-ди-на ка-сни-је: у сре-ду, 15. мар-та 2006, у 15.50, ре-дов-ним ле-том ЈАТ-а на ли-ни-ји Ам-стер-дам–Бе-о-град, „у за-пе-ча-ће-ном ме-тал-ном ков-че-гу пре-сву-че-ном у др-во”, Сло-бо-дан Ми-ло-ше-вић вра-ћен је у Ср-би-ју. Док је ков-чег с ње-го-вим по-смрт-ним оста-ци-ма ста-јао на не-при-стој-но др-ља-вом аеро-дром-ском во-зи-лу за пр-тљаг, и док се че-ка-ло да де-ле-га-ци-ја за до-чек при-ђе и пре-ве-зе га у „при-ват-ну мр-твач-ни-цу код же-ле-знич-ке ста-ни-це”, исте оне ре-чи про-шле су кроз мно-ге гла-ве: „Бра-ћо Ср-би, при-ми-те мо-је че-стит-ке за до-бро оба-вљен по-сао.”

Из-ме-ђу те две сли-ке, и два ослу-шки-ва-ња те исте ре-че-ни-це, ста-ло је ве-ро-ват-но

нај-ва-жни-је раз-до-бље суд-би-не тог нео-бич-ног чо-ве-ка: раз-до-бље пот-пу-ног осве-шће-ња и ка-тар-зе.

Пре-ка-сно? За ње-га? За Ср-би-ју?

СМРТ-НИ УДА-РАЦ ТРИ-БУ-НА-ЛУ

Ма шта се до-га-ђа-ло у Ха-гу 10. и 11. мар-та 2006. го-ди-не, не-ма ни-ка-кве ди-ле-ме: Сло-бо-дан Ми-ло-ше-вић је уби-јен. Све оста-ло је пи-та-ње ме-то-до-ло-ги-је. Уби-јен је стра-шни-је не-го по-кој-ни пре-ми-јер Ср-би-је Зо-ран Ћин-ђић. Ни-је то био коб-ни тре-ну-так, пуц-ње-ви с јед-ног или два ме-ста. Ми-ло-ше-вић је уби-јан ду-го и си-сте-мат-ски, на-уч-но и про-це-ду-рал-но, пред ка-ме-ра-ма, за при-мер сви-ма, из да-на у дан, од ле-та 2005. не-пре-ста-но.

У чи-ње-ни-ци тог уби-ства го-то-во да је све-јед-но да ли је уби-јан „не-ма-ром” или не-ким дру-гим сред-стви-ма.

Ми-ло-ше-вић је че-сто ука-зи-вао на то што се де-ша-ва. Чи-ни-ли су то и ње-го-ви прав-ни са-вет-ни-ци и не-за-ви-сни ле-кар-ски ти-мо-ви ко-ји су га пре-гле-да-ли. Све је би-ло ја-сно. Гле-дао је у очи сво-је уби-це и по-ка-зи-вао им да зна шта ра-де. „Фо-ли-ра, ка-ко би оте-гао су-ђе-ње и из-бе-гао пре-су-ду”, са-оп-шта-ва-ли су.

Од тре-нут-ка ка-да су од-би-је-не нај-ви-ше др-жав-не га-ран-ци-је Ру-си-је за Ми-ло-ше-виће-во ле-че-ње у Мо-скви, Ха-шки три-бу-нал је пред це-лим све-том пре-у-зео сву од-го-вор-ност за здра-вље и жи-вот тог чо-ве-ка, ко-јег је већ пе-ту го-ди-ну др-жао за-то-че-ног не успе-ва-ју-ћи, пре-ма ми-шље-њи-ма не-за-ви-сних

стручњака, да озбиљно докаже страшне оптужбе којима га је теретио.

Хашки трибунал није успео за све те године да донесе пресуду Милошевићу (иако је било планирано да се то оконча за две до две и по године, иако је пресуда била написана још пре оптужнице). Слободан Милошевић је својом смрћу у оваквим околностима заувек пресудио Хашком трибуналу, барем у оним очима које ни су огледало потпуно помућеног разума и барем у оним главама које мисле историјски, а не пропагандно и политикантски. Својом смрћу задао им је смртни ударац, учинивши непобитно видљивим да се ради о циничној убилачкој машини. Машини за убијање људи, истине, вере у смицао морала у људском друштву и историји.

Скалмерија под именом Хашки трибунал свакако ће наставити још неко време да постоји и ради, баш као и њени београдски састављачи спиксера, али она дефинитивно више нема никакве везе са правом, у европском и свеочеочанском смислу тог појма. Сада је то само потпуно огољени механизам бахате силе, корбач једног напругог мајтрикса, који има покриће у правди и смислу тама онолико колико долар у златној подлози.

ИЗОСТАО КОРАК КА НОРМАЛНОСТИ

У новембру смо на овој истој страници, поводом Косова, написали о Милошевићу: „И ако неко од њега ипак направи хероја и мученика, биће то управо они који му суде што је уопште покушао, макар и катастрофално погрешно, да брани Ко-со-во.”

И направили су. У чудном обрту судбине, Слободан Милошевић је умро као истински мученик и крштен човек, а у многим својим аспектима његова смрт има

и при-звук хе-рој-ског.

Не-за-ви-сно од то-га да ли се у ова-квом ми-шље-њу сла-жу или не, да ли успе-ва-ју да не ме-ша-ју уну-тра-шњо-по-ли-тич-ке ме-ђу-со-би-це са ме-та-по-ли-тич-ким ди-мен-зи-ја-ма ова-кве смр-ти бив-шег пред-сед-ни-ка, са-хра-на Сло-бо-да-на Ми-ло-ше-ви-ћа бе-ше отво-ри-ла мо-гућ-ност Ср-би-ма да као за-јед-ни-ца на-пра-ве ве-ли-ки ко-рак ка нор-мал-но-сти и по-ми-ре-њу. Нај-о-бич-ни-ја хри-шћан-ска уљуд-ност би-ла је до-вољ-на за на-гли по-че-так оздра-вље-ња. Нај-о-бич-ни-је про-то-ко-лар-но са-мо-по-што-ва-ње др-жа-ве би-ло би ва-жан до-каз да она по-сто-ји.

На жа-лост, са кључ-них по-ли-тич-ких ме-ста и уљуд-ност и са-мо-по-што-ва-ње су из-о-ста-ли. То је на ис-пра-ћај по-смрт-них оста-та-ка Сло-бо-да-на Ми-ло-ше-ви-ћа из-ве-ло бар дво-стру-ко ви-ше љу-ди не-го што би их ина-че би-ло. Ве-ли-ки број њих са жи-вим Ми-ло-ше-ви-ћем ни-је се сла-га-ло.

Има на-де за Ср-би-ју. <

(Април 2006)